

SOCIAL- OCH MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ändring av 13 § landskapslagen om hälso- och sjukvården

1996-97

nr 3

FR nr 7

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att landskapslagen om hälso- och sjukvården ändras så att ett nytt betalningssystem för Gullåsen införs. Kostnaderna för vården skall erläggas av kommunerna enligt en fastprismodell och storleken på avgiften skall vara kopplad till kostnaderna för den kommunala åldringsvården. Förslaget anknyter till budgetförslaget för år 1997.

Lagen föreslås träda i kraft så fort som möjligt, och tillämpas från budgetåret 1997.

Utskottets förslag

Utskottet omfattar landskapsstyrelsens förslag till temporär lösning med en mindre ändring i förtydligande syfte men för i betänkandet en principdiskussion om framtida alternativa lösningar.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Genom ÅHS-reformen, som genomfördes 1993, avlyftes kommunerna betalningsansvaret för och skyldigheten att anordna hälso- och sjukvård för landskapets invånare med ett undantag. I fråga om åldringssjukvården vid Gullåsen kvarstod kommunernas betalningsskyldighet enligt nyttjandegrad eftersom åldringssjukvården kom att i kostnadshänseende betraktas som en del av socialvården.

Vid Gullåsen bedrivs långtidssjukvård. Det stora flertalet av patienterna är åldringar, det vill säga över 65 år, men även yngre patienter med till exempel neurologiska sjukdomar vårdas vid Gullåsen. Den till antalet dominerande patientgruppen utgörs av dementa patienter med sådana beteendestörningar som leder till behov av omvårdnad dygnet runt. Vidare vårdas patienter som drabbats av slaganfall eller amputationer, patienter med multipla sjukdomsbilder, patienter med neurologiska sjukdomar och patienter i behov av palliativ vård. Vid Gullåsen finns 96 bäddplatser och ca 15 dagvårdsplatser.

Vid intagning till Gullåsen görs en bedömning av behovet av såväl sjukvård som omvårdnad. Behovet av omvårdnad kan vara lika stort för patienter som intas till Gullåsen som för de patienter som intas till någon av de kommunala inrättningarna för åldringsvård medan behovet av sjukvård varierar. Enligt vad utskottet fått erfara intas ca 80 procent av patienterna vid Gullåsen på i princip rent medicinska grunder även om viss hänsyn också tas till sociala faktorer. Ca 20 procent av patienterna är dock s.k. period- eller intervallpatienter som vårdas hemma av anhöriga men som tillfälligt intas på sociala grunder som t.ex. då de anhöriga är i behov av avlastning.

Utskottet har kunnat konstatera att utvecklingen under senare år resulterat i en allt högre servicenivå i fråga om åldringsvården ute i kommunerna. Många kommuner har satsat på servicehem eller på andra former av boendeservice i syfte att göra det möjligt för åldringarna att stanna i hemkommunen. Utskottet finner denna utveckling positiv och anser att landskapsstyrelsen bör stöda kommunernas intentioner.

Enligt utskottets åsikt bör landskapsstyrelsen eftersträva en permanent lösning av kostnadsfördelningen mellan ÅHS och kommunerna i fråga om Gullåsen. För en sådan lösning finns enligt utskottets mening två alternativa principer. För det första kan man tänka sig att permanenta den nu föreslagna temporära lösningen varvid ersättningen skulle ligga på en för samtliga inblandade parter acceptabel nivå. För det andra kan man tänka sig att överföra hela kostnadsansvaret för Gullåsen på ÅHS och på så sätt göra en klar åtskillnad mellan å ena sidan åldringssjukvård och å andra sidan äldreomsorg. En sådan lösning skulle förutsätta ändringar i landskapsandelarna till kommunerna och stimulansåtgärder i fråga om utbyggande av den kommunala äldreomsorgen.

Landskapsstyrelsen bör enligt utskottets mening utreda de olika alternativen i syfte att i samråd med ÅHS och kommunerna finna en väl avvägd permanent lösning av hälso- och sjukvård för åldringar och långtidssjuka inom ramen för en ändamålsenlig organisation av åldringsvård samt för kostnadsfördelningen mellan parterna.

Detaljmotivering

13 § Eftersom intagningen till Gullåsen sker på medicinska grunder, varvid patientens sjukdomsbild och inte den fysiska åldern är avgörande föreslår utskottet att landskapsstyrelsen överväger att ersätta begreppet "åldringssjukvård" med "långtidssjukvård".

Ikraftträdelsebestämmelsen Utskottet föreslår i förtydligande syfte att ikraftträdelsebestämmelsen ändras så att lagen tillämpas från och med budgetåret 1997.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 25 november 1996 inbegärt social- och miljöutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Gun Carlson, förvaltningsdirektören för Ålands hälso- och sjukvård Kjell Allberg, enhetschefen för långvården Karl Fagerlund, avdelningschefen Tomas Lundberg, socialsekreteraren Jan Mattsson, landskapsläkaren Birger Ch. Sandell samt representanterna för kommunala samarbetsnämnden Marie Lövgren och Ola Gottberg.

Ordföranden Erland har inte omfattat utskottets åsikt och fogar därför reservation till betänkandet.

I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Erland, vice ordföranden Harry Eriksson samt ledamöterna Beijar, Pehrsson och Mattsson.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar det i framställningen ingående lagförslaget med följande ändringar:

L A N D S K A P S L A G **om ändring av 13 § landskapslagen om hälso- och sjukvården**

(Ingressen lika som i framställningen)

13 §

(Lika som i framställningen)

Denna lag träder i kraft den
Denna lag tillämpas från och med budgetåret 1997.

Mariehamn den 18 december 1996

Ordförande

Olof Erland

Sekreterare

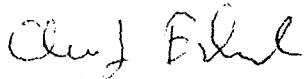
Susanne Eriksson

RESERVATION

Jag reserverar mig mot utskottets förslag att kommunernas avgift enligt lagförslaget skall gälla "från och med budgetåret 1997".

Landskapsstyrelsens framställning anknyter till budgeten för år 1997 och grundas på en överenskommelse mellan landskapet och kommunerna, där den föreslagna avgiften enligt uppgift skall ses som en temporär lösning. Jag anser därför att ikraftträdelsebestämmelserna skall anges så att lagen tillämpas under budgetåret 1997.

Mariehamn den 18 december 1996.

Olof Erland